

Zachować skarb

Kopalnia Soli „Wieliczka” znalazła się wśród pierwszych 12 obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO w 1978 roku. Zachowanie w jak najlepszej kondycji tego niezwykłego podziemnego zabytku, jednej z największych atrakcji turystycznych Polski, wymaga szeregu prac górniczych - zabezpieczających, renowacyjnych, modernizacyjnych.

W ciągu ponad 700 lat eksploatacji soli wybito w Wieliczce 26 szybów oraz wydrążono 7,5 mln m³ pustek, tworzących IX poziomów od głębokości 64 m do głębokości 327 m. W średniowieczu wpływy ze sprzedaży soli stanowiły aż trzecią część monarszej szkatuły. Dzięki „białemu złotu” nabrał blasku renesansowy Wawel, zbudowali swoją potęgę Lubomirscy, a profesorowie Akademii Krakowskiej mogli prowadzić naukowe dociekania. Była więc Wieliczka prawdziwą perłą w koronie polskich królów i książąt, potem zaś cenną zdobyczą Habsburgów (1772-1918).

Wpis kopalni na listę UNESCO przed 35 laty zwrócił oczy świata na wartość podziemnego zabytku. Jego rosnąca popularność i potrzeba ochrony tego, co najcenniejsze zobowiązała do zintensyfikowania działań w celu zabezpieczania i zachowania zabytku dla przyszłych pokoleń. Na przestrzeni ostatnich lat w kopalni dokonano wielu zmian, zrealizowano szereg inwestycji, aby obiekt postrzegany był jako wizytówka Polski. Wszelkie podejmowane działania realizowane są na dwóch płaszczyznach.

Pierwszy obszar działań skupia się na zabezpieczaniu podziemnych wyrobisk. Pod Wieliczką w poszukiwaniu cennego kruszca górnicy wydrążyli sieć 245 km chodników, wybierając sól aż z 2,5 tysiąca komór. Prace zabezpieczające zmierzają do osiągnięcia takiego stanu wielickiej kopalni, który zapewni najlepszą ochronę jej zabytkowym rejonom oraz powierzchni. Wyrobiska podlegają ciągłemu naciskowi związanemu z ruchem górotworu – te najcenniejsze pod względem historycznym, kulturowym i przyrodniczym należy zachować, pozostałe – bez wartości zabytkowej, często zagrażające stabilności górotworu – zlikwidować.

Do zachowania przeznaczono 218 wyrobisk komorowych oraz 190 zespołów chodnikowych i komorowych zlokalizowanych od I do V poziomu kopalni (wyrobiska zabytkowe i wyrobiska chronione o walorach przyrodniczych wraz ze strefami ochronnymi oraz wyrobiska funkcyjne). Z kolei do likwidacji przewidziano cały poziom IX oraz poziomy VIII, VII, VI, V.

Stabilizacji górotworu służy wypełnianie nie zabytkowych pustek poeksploatacyjnych piaskiem. Proces nosi nazwę podsadzki hydraulicznej. Piasek jest dostarczany z powierzchni siecią rurociągów do likwidowanych komór.

Rokrocznie do podziemi Wieliczki trafia ok. 110 tys. m sześciennych piasku rocznie.

Komory zabytkowe, wyrobiska posiadające szczególne walory historyczne i przyrodnicze zabezpiecza się różnego rodzaju obudowami - klasycznymi drewnianymi, a także obudową kotwową. Ta ostatnia pozwala zachować przestrzeń w całej okazałości, polega bowiem na swoistym "zbrojeniu" soli oraz leżących za nią skał przy pomocy szkłoepoksydowych prętów (kotew).

Ogromne znaczenie dla kopalni soli ma zapobieganie zagrożeniu wodnemu. Odbywa się to za pomocą iniektów, czyli mieszanin uszczelniających, którymi wypełniane są chodniki i wyrobiska, aby zapobiec przedostawaniu się wody w głąb kopalni.

Druga sfera działań dotyczy udostępniania społeczeństwu zabytkowych wyrobisk, bądź w formie tradycyjnej - zwiedzania trasy turystycznej, bądź różnorodnych tematycznych ofert skierowanych do poszczególnych segmentów rynku. Z powodzeniem kopalnia wzbogaca ofertę skierowaną do osób, pragnących poznawać niedostępne na co dzień turystom rejony kopalni: w formie trasy specjalistycznej, geologicznej, bądź „Trasy Górniczej”.